

Hallituksen esitys yliopistolain ja ammattikorkeakoululain muuttamisesta (lukuvuosimaksujen korottaminen)

Työryhmän 1. kokous 5.9.2023

Osallistujat

Paikalla:

Jonna Korhonen, puheenjohtaja, OKM
Maija Innola, varapuheenjohtaja, OKM
Henna Närhi, sihteeri, vastuuvastavalmistaja, OKM
Nelli Tiainen, sihteeri, OKM
Marjo Arola, Seinäjoen ammattikorkeakoulu
Yuri Birjulin, SYL (Heidi Rättyän varajäsen)
Ariann Grandell, TEM (Jarmo Tiukkasen varajäsen)
Mikko Eronen, OPH (kutsuttuna asiantuntijana)
Turo Kilpeläinen, LAB-ammattikorkeakoulu
Samuli Maxenius, Arene ry (Ida Mielityisen varajäsen)
Kristiina Mäkelä, Aalto
Aleksi Niemi, SAMOK
Jouko Niinimäki, Oulun yliopisto
Lydia Laine, Maahanmuuttovirasto (Fanny Södermanin varajäsen)
Mia Leisti, UM
Satu Uusiautti, Lapin yliopisto

1. Kokouksen avaaminen: Puheenjohtaja avasi kokouksen kello 14.30.

2. Asialistan hyväksyminen: Työryhmä hyväksyi käsiteltävän asialistan.

3. Kokouksen järjestäytyminen: Työryhmällä on mahdollisuus osallistua jokaiseen kokoukseen paikan päällä tai etänä (hybridi). Toivotaan, että sihteeristölle ilmoitetaan joka kerta erikseen, mikä on osallistumismuoto. Työryhmän jäsenillä on edustuksellinen rooli. Hankeikkunaan tulee kokousmuistio keskeisestä keskustelusta ja päätöksistä. Kokousmateriaalit toimitetaan pääsääntöisesti sähköpostitse.

4. Asettamispäätös ja työryhmän tehtävät: Työryhmän työssä huomioidaan (hallitusohjelman mukaisesti) vaikutukset korkeakoulujen rahoitukseen ja työryhmä voi halutessaan tehdä syötteitä käynnissä olevaan korkeakoulujen ohjaus- ja rahoitusmallia uudistavan työryhmän työhön.

5. Lukuvuosimaksujen tilannekuva, kansainvälinen vertailu ja lukuvuosimaksukyselyn tulokset:

Keskustelussa tuotiin esiin, että apurahat on huomioitava mietittäessä korkeakoulujen lukuvuosimaksuista saatavia nettotuloja. Huomioitava myös, että eri sektorit Suomessa saattavat erota apurahakäytännöissään. Todettiin, että muiden maiden apurahakäytännöistä on jo olemassa selvitystä ja niihin sekä mahdollisuuksien mukaan apurahojen rahoituslähteeseen ja tuottojen käyttöön kansainvälisesti palataan työn edetessä. Työryhmän työssä otetaan huomioon myös, että Suomi säilyy jatkossakin houkuttelevana opiskelumaana.

6. Lähetekeskustelu muutosten toteuttamisvaihtoehdoista

- Kohti lukuvuosimaksujen täyskatteellisuutta: Työryhmässä käytiin keskustelua täyskatteellisuuden määritelmästä, sen määrittelystä ja todentamisesta. Pohdittiin, olisiko maksujen katettava kaikki koulutuksen järjestämisestä aiheutuvat kustannukset, olisiko kyse keskimääräisestä euromääräisestä maksusta vai mahdollisesti jostain muusta. Keskustelussa tuotiin esille myös se, olisiko määrittely yksi ja sama kaikille vai ala- tai korkeakoulukohtainen.

Puheenjohtaja totesi, että täyskatteellisuuden osalta tulee tarkastella lukuvuosimaksujen rinnalla myös apurahoja. Näiden toivottiin työryhmän jäsenten puheenvuoroissa pysyvän korkeakoulukohtaisina. Keskustelussa esiin nousi myös kansainvälisten opiskelijoiden työllistyminen ja miten valitulla mallilla viestitään, millaisia ja miten paljon kv-opiskelijoita Suomeen halutaan kouluttautumaan. Todettiin, että jatkossakin esimerkiksi apurahoihin voi kerätä korkeakoulujen ulkopuolista rahoitusta (esim. yrityksiltä). Samoin rahoitusmallissa säilyvät toiminnallisesti kaksikieliset (ns. TOKASA)-tutkinnot, joka on kv-opiskelijalle yksi polku työmarkkinoille. On edelleen tärkeää saada kansainvälisiä osajia kansallisille työmarkkinoille.

- Lukuvuosimaksujen kiertämisen estäminen: Korkeakouluista on tullut ministeriöön tietoa siitä, että opiskelijan oleskeluluvalla maassa oleskelevat hakeutuisivat mahdollisesti työperäisen oleskeluluvan piiriin lukuvuosimaksuvelvollisuuden välttämiseksi ja että ilmiö saattaisi voimistua täyskatteellisuuteen edetessä. Keskustelussa tähdennettiin, että luvan vaihtaminen on nykyään luvallista. Eri ratkaisuvaihtoehtoja pohdittaessa on määriteltävä ilmiö, sen laajuus ja se, mihin halutaan puuttua. Todettiin, että tapauksissa on ilmeisesti ollut kyse työllistymisestä muun kuin oman alan töihin ja alalle, jolle ei olisi saatavuusharkinnasta johtuen välttämättä alun perin saanut oleskelulupaa. Keskustelussa tuotiin esiin ilmiön hankaloittavan korkeakoulujen maksutulojen ennakkointia, etenkin niissä korkeakouluissa, joissa on paljon kv-opiskelijoita.

- Hakemuksen käsittelymaksu: Korkeakoulujen näkökulmasta käsittelymaksun käyttöönotto nähtiin hyvänä, jopa toivottuna ratkaisuna. Käytössä ollessaan se vähensi ei-tosissaan tehtyjen hakemusten määrää. Toteuttamistavassa on vielä pohdittavaa. Esille tuotiin, että kansainvälisten opiskelijoiden näkökulmasta heillä on jo nyt paljon maksuja ja käsittelymaksun myötä taakka jälleen lisääntyisi. Ehdotettiin mallia, jossa hakemusmaksu olisi osa lukuvuosimaksua, sitä vähentävänä, mikä ei lisäisi opiskelijan maksuja ja byrokratiaa. Ratkaisuksi ehdotettiin myös hakemusten käsittelyn automatisoimista. Todettiin sen helpottavan hakemusten käsittelyä ja korkeakoulujen taakkaa tiettyyn pisteeseen asti, mutta lopulta jokaisen hakemuksen oikeellisuus pitää tarkastaa.

Otettiin käyty lähetekeskustelu tiedoksi.

7. Muut asiat: Muita asioita ei ollut.

8. Seuraava kokous: 11.9.2023 klo 11.00–12.30 (Potentia K206, Meritullinkatu 10 ja Teams)

9. Kokouksen päättäminen: Puheenjohtaja päätti kokouksen kello 16.10.